

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3/2017. (II. 25.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Szalay Péter* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon és dr. Pokol Béla* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak megsemmisítését.
- [2] A Kúria a 28/2014. (IX. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) folytán eljárva Kpkf.IV.38.031/2014/2. számú végzésével megállapította, hogy az ügy előzményét képező Kúria Pfv.IV.20.784/2013/5. számú ítélete a felek közötti jogvita tekintetében joghatás kiváltására nem alkalmas, ezért a Kúria a Fővárosi Ítélőtáblát mint másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [3] Az alapügyben – amelyet az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság már vizsgált – az alperesi indítványozó 2011. május 6-án tette közzé felismerhető módon a négy felperes képét anélkül, hogy ahhoz a felperesek hozzájárulását kérte volna. A Fővárosi Törvényszék 19.P.23.475/2011/4. számú ítélete megállapította a személyiségi jog-sértést, eltiltotta a további jogsértéstől az alperest és kötelezte arra, hogy magánlevélben fejezze ki sajnálkozását, valamint fizesse meg a terhére rótt perköltséget. A Fővárosi Ítélőtábla alapügybeli jogerős ítéletében (Pf.20.656/2012/7.) helyben hagyta az elsőfokú ítéletet. Ez ellen fordult az alperes alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amely a támadott ítéletet megsemmisítette, mivel az nem oldotta fel a felperesek méltóságvédelmen alapuló képmáshoz való joga és a sajtószabadság közötti érdekütközést egyedi mérlegelésével. Az alkotmányjogi panasz folytán elrendelt új eljárásban a Fővárosi Ítélőtábla a fellebbezés keretei között, de immár az Abh1. figyelembevételével bírálta el az ügyet.
- [4] A Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.112/2015/4/I. számú ítéletével a Fővárosi Törvényszék ítéletét ismét helyben hagyta. Ítélete indokolásában kifejtette, hogy a közvetett hatály tana értelmében az Alaptörvény rendelkezései a magánjogi generálklauzulákon keresztül szűrődnek be a polgári jogba, ezért elsősorban a képmásvédelem szabályai irányadók a perben. „Ennek hiányában a polgári jog rendelkezéseire alapított igények teljes egészében relativizálódnának a más jogág szabályainak érvényesülése miatt, holott a perben megállapított tényállás alapján a magánjog szabályai alkalmazhatók.” A jogerős ítéletet hozó bíróság újra elvégezte a tényállás polgári jogi értékelését és ugyanarra az eredményre jutott: az alperesi sajtószerv tevékenysége sérti a felperesek képmáshoz

fűződő jogát álláspontja szerint. Ezt követően értékelte az alapjogi konfliktust az Abh1. figyelembevételével. Elsőként arra utalt, hogy a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 3. § (3) bekezdése [helyesen: 4. § (3) bekezdése] tilalmazza a sajtószabadság olyan gyakorlását, amely mások személyhez fűződő jogainak sérelmével jár. A bíróság utalt arra, hogy a közhatalmat gyakorló rendőrök emberi méltósága nem sérült a fényképfelvétel közzététele miatt, mivel „feladatteljesítésük ténye túlnyomórészt nélkülözi ezt a lehetőséget”. Ugyanakkor „a képmásvédelem másik területe, a saját személyiség kifejeződése feletti rendelkezési jogosultság fennmarad, még a köz érdekében végzett tevékenység idején is.” Ezt az önrendelkezési jogot a sajtószabadsággal összefüggésben a tudósítás célját vizsgálta a bíróság, és bár elismerte a beszámoló jelenkori eseményről szóló tudósító jellegét, kifejtette: „az ilyen eseményekről való tudósítás sem lehet korlátlan. Az elsődleges korlátot az Smtv. [4]. § (3) bekezdésében foglalt, személyiségi jog sértésének tilalma adja. Az nem lehetett vitás, hogy a felperesek képmás védelméhez fűződő személyiségi jogai sérültek az alperesi magatartás eredményeként.” Bár a nyilvánosságához közvetített demonstráció alapvetően közérdeklődésre számot tartó esemény volt, „azon a felperesek jelenléte és dokumentált cselekvéseik nem voltak olyan jelentőségűek, melyre tekintettel a képmásvédelemmel kapcsolatos rendelkezési jog háttérbe szoríthatott.” Mindezek egyedi mérlegelésével a Fővárosi Ítéltábla a sajtószabadság sérelmét nem látta megállapíthatónak és helyben hagyta az elsőfokú ítéletet.

- [5] Az alperes felülvizsgálati kérelmére a Kúria a támadott jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Elutasította azokat az alperesi érveket, amelyek szerint a megismételt eljárásban ne lenne mérlegelési joga: helyesen úgy kell értelmezni az Abtv. 43. § (3) bekezdését, hogy a bíróság akár azonos eredményre is juthat korábbi álláspontjával, ha az alkotmánybírósági határozatban foglalt mérlegelési szempontokat megfelelően figyelembe vette és ezek után is ugyanaz a jogi álláspontja.
- [6] A Kúria a jogerős ítéletet hozó Fővárosi Ítéltábla érveivel egyetértett, azokat kisebb részben kiegészítette. Így utalt arra, hogy más foglalkozási ágakban is látnak el közhatalmi tevékenységet, ott mégsem merül fel azok képmásának hozzájárulásuk nélkül történő nyilvánosságra hozatala. Egyetértett ugyan a Kúria a felülvizsgálatot kérő alperesnek a sajtó ellenőrző funkcióját hangsúlyozó álláspontjával, mégis „[a] Kúria megítélése szerint – az EJB esetjogában és az Alkotmánybíróság határozatában előírt szempontokra is figyelemmel – a szolgálatot teljesítő rendőr képmásának hozzájárulása nélkül történő nyilvánosságra hozatala akkor marad a jelenkor történéseinek bemutatása, illetve a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás keretén belül, ha az az esemény hű illusztrálásához tartozik és a konkrét cselekvőség – aktív intézkedés, vagy éppen az intézkedési kötelezettség képi megjelenítésből megállapítható nyilvánvaló elmulasztása – indokoltá teszi, ezáltal a fényképfelvétellel közölt tartalom a tudósítás tárgyát képező eseménnyel összefüggő, hírértékű információt hordoz.” Mivel ennek a feltételnek a konkrét képek nem feleltek meg, nincsen összefüggés a képek és a tudósított esemény között, így a sérelmezett ábrázolási módot semmilyen társadalmi igény nem indokolja. A Kúria álláspontja szerint a „dokumentált fényképfelvételek semmilyen többlet információt nem nyújtanak ahhoz a köztudomású tényhez képest, hogy a rendvédelmi szakszervezetek tüntetésén – mint általában a tömegrendezvényeken, demonstrációkon – szolgálatot teljesítő rendőrök biztosították a helyszínt. Az egyedi beazonosításra alkalmas fényképfelvételeknek az eseményről tudósító, közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás szempontjából jelentősége nincs. Ezért a perben kifogásolt képfelvételeknek a szolgálatot teljesítő rendőrök arcképmásával való nyilvánosságra hozatala öncélú.” Mindezek miatt az Abh1.-ben foglalt követelmények alapján a sajtószabadság a képmásvédelem előtt meghajolni kényszerül és a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [7] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését – a 2016. augusztus 4-én érkezett beadványában – arra tekintettel kérte, hogy az sérti az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítás szabadságát, és a IX. cikk (2) bekezdésében garantált sajtószabadságot.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszja érdemi indokolásaként az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdése vonatkozásaiban az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatára hivatkozott, különösen is az ügy közvetlen előzményét képező Abh1.-re. Az indítványozó arra – a már felülvizsgálati eljárásban is előadott – következtetésre jutott, mely szerint a megismételt eljárásban a bíróságok mérlegelési jogköre az Alkotmánybíróság által meghatározott alkotmányjogi tartalom által determinált. Álláspontja szerint jelen ügyben a tényállás teljes volt és az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben alkalmazandó jogszabályok alkotmányos értelmezési tartományát határozta meg. Az alkotmánybírósági határozat kötőerejét sérti meg a jogerős és a felülvizsgálati ítéletet hozó

bíróság, amikor – annak orvoslása helyett – megismételte azt az alapjogsérelmet, amit az Abh1. egyszer már megállapított.

II.

[9] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

[10] Az indítvány a következők szerint megalapozott.

[11] 1. Az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta, mivel az az Abtv.-ben támasztott formai és tartalmi feltételeknek maradéktalanul megfelelt. Az indítványozó érintettségét már az Abh1.-ben megvizsgálta és megalapozottnak találta az Alkotmánybíróság. Az indítványozó a támadott határozatot 2016. június 8-án vette át, alkotmányjogi panasa 2016. augusztus 4-én, határidőben érkezett az elsőfokú határozatot hozó Fővárosi Törvényszékhez. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, és az Abtv. 52. §-a szerinti határozott kérelmet terjesztett elő. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségének megítélése, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tekintetében előadta, hogy az alkotmánybírósági határozat kötőerejét kérdőjelezi meg az általa támadott döntés.

[12] 2. Az ügy előzményeihez tartozik, hogy a Kúria 1/2015. Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi-Polgári Jogegységi (a továbbiakban: BKMPJE) határozatával, amely 2015. január 26-án kelt és 2015. február 17-én került közzétételre, hatályon kívül helyezte a Kúria 1/2012. BKMPJE határozatát. E körülmény azért bír jelentőséggel, mert a jogegységi határozat a nyilvános helyen vagy közterületen szolgálati kötelezettséget teljesítő vagy munkát végző személyek kapcsán mondta ki azt, hogy tevékenységük ellátása során nem minősülnek közszereplőnek, ezért a beazonosítható módon, egyediesítetten ábrázoló képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához szükséges a hozzájárulásuk. E jogegységi határozat hatályon kívül helyezésével a bíróságok ismét a jogszabályok közvetlen alkalmazásával, az Abh1.-ben foglalt tételek megfelelő figyelembe vételével tudnak dönteni az egyedi ügyekben.

[13] 3.1. „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz.” {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]} Az alkotmánybírósági vizsgálat terjedelme ahhoz igazodik, hogy az ítélet – összhangban az Abh1.-ben foglalt elvi tartalommal –, biztosítja-e a véleménynyilvánítás szabadságát, megfelelően ütköztetve azt a fényképfelvételen szereplő felperes emberi méltósághoz való jogával. Jelen ügy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdése: a bíróság eleget tett-e annak az alkotmánybírósági határozatban megjelent álláspontnak, amely szerint a bíróság feladata, hogy „a sajtószabadság és a méltóságvédelmen alapuló képmáshoz való jog közötti érdekütközést egyedi mérlegeléssel” oldja fel (Abh1., Indokolás [44]), illetve ez a mérlegelés kellően érvényesíti-e az Alkotmánybíróság mindenkire nézve kötelező határozatának teljes tartalmát {16/2016. (X. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [16], [23], [25]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [25], [29]}.

[14] Az Alkotmánybíróság 3/2015. (II. 2.) AB határozatában egy bírói ítélet felülvizsgálata kapcsán már kifejtette, hogy „az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságnak alkotmányos kötelezettsége, hogy a jelen ügyet a sajtószabadság korlátozására irányadó alkotmányos szempontok és az azokat kibontó alkotmánybírósági határozatok figyelembevételével bírálja el, és az MNB közigazgatási határozatát a piacbefolyásolás tilalmának olyan értelmezése alapján vizsgálja felül, amely nem sérti a sajtószabadság alkotmányos tartalmát. Nem arról van szó, hogy a bíróságnak közvetlenül ezekre az alaptörvényi rendelkezésekre kellene alapítania a döntését, hanem arról, hogy az általa alkalmazandó jogszabály, a Tpt. értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lennie a releváns alkotmányossági szempontokra.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indoko-

lás [20], hasonlóan lásd még Indokolás [53]} Ezt az alkotmánybíróági értelmezést erősítette meg az Abh2. és az Abh3. azzal, hogy az Abh1.-ben kifejtett értelmezési követelményeket megszorítóan alkalmazó bírósági határozatokat azok Alaptörvénytől való jellege miatt megsemmisítette.

- [15] 3.2. A jogerős ítéletet hozó Fővárosi Ítéltábla nyilvánvalóan ismerte és értelmezte az Alkotmánybíróság határozatát, amely az előtte folyó ügy elbírálását közvetlenül érintette, mégsem vette megfelelően figyelembe annak alkotmányos tartalmát. Bár elfogadta, hogy a tudósítás, amelyhez a sérelmezett képeket az indítványozó csatolta, jelenkori eseményről szólt, annak korlátjaként vette figyelembe az Smtv. 4. § (3) bekezdését. Indokolása szerint „[a]z nem lehetett vitás, hogy a felperesek képmás védelméhez fűződő személyiségi jogai sérültek az alperesi magatartás eredményeként.”
- [16] Ezzel a jogértelmezéssel szemben az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben kifejezetten megállapította, hogy „[m] indaddig, amíg valamely tájékoztatás nem visszaélés a sajtószabadság gyakorlásával, az emberi méltóság védelmével összefüggésben a személyiségi jogok sérelmére való hivatkozás ritkán alapozza meg a sajtószabadság gyakorlásának a korlátozását. Valamely jelenkori eseménnyel kapcsolatban a nyilvánosság figyelme elé került személyről készült képmás általában az eseménnyel összefüggésben az engedélyük nélkül nyilvánosságra hozható. Rendőri intézkedésről készült képfelvétel hozzájárulás nélkül is nyilvánosságra hozható, ha a nyilvánosságra hozatal nem öncélú, vagyis az eset körülményei alapján a jelenkor eseményeiről szóló vagy a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyet érintő képi tudósításnak minősül.” (Abh1., Indokolás [42]–[43])
- [17] A jogerős ítéletet hozó Fővárosi Ítéltábla úgy találta, hogy bármennyire is közérdeklődésre számot tartó a tudósított esemény, „azon a felperesek jelenléte és dokumentált cselekvéseik nem voltak olyan jelentőségűek, melyre tekintettel a képmásvédelemmel kapcsolatos rendelkezési jog háttérbe szorulhatott”. Ez az értelmezés nem áll összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében foglaltakkal, ahogy azt az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben értelmezte. Az alkotmánybíróági értelmezés egyértelmű: a rendőri intézkedésről készült képfelvétel nyilvánosságra hozható. E főszabály alól kivételt képez, ha a nyilvánosságra hozatal öncélú volna, amelyet magyarázva az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy nem öncélú a nyilvánosságra hozatal, ha az akár az eset összes körülményei alapján a jelenkor eseményeiről szóló tudósítás, akár a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyeket érintő képi tudósításnak minősül. Ebből következik, hogy amennyiben a bíróság azt állapítja meg, hogy valamely tudósítás a jelenkor eseményeiről szól – ahogy tette azt a most felülvizsgált elsőfokú, másodfokú és a felülvizsgálati ítéletben is –, akkor az emberi méltóságból fakadó személyiségi jogi sérelem csak ritkán (az emberi mivolt benső lényegét feltétlenül megillető védelem, pl. a hivatása gyakorlása során megsérült rendőr szenvedésének bemutatása esetén) alapozza meg a sajtószabadság korlátozását.
- [18] A sajtószabadság 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint az Abh1.-ben értelmezett tartalmát korlátozza az a bírósági értelmezés, amely a felperesi rendőrök cselekvéseinek jelentőségét követeli meg a jelenkori eseményről szóló tudósításhoz kapcsolt képmások elkészítése és nyilvánosságra hozatala tekintetében. Ilyen értelmezési korlátot az Abh1. nem tartalmazott; ellenkezőleg: a sajtószabadság elsőbbségének főszabályát állapította meg annak nem öncélú gyakorlása esetén.
- [19] 3.3. A Kúria felülvizsgálati ítéletében a megismételt másodfokú eljárásban született jogerős döntést vizsgálta felül a felülvizsgálati kérelem tartalmi keretei között, az Abh1.-re figyelemmel.
- [20] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy az Abh1. nem érvényesül megfelelően a jogerős ítéletben, amelyre a Kúria kifejtette, hogy a bíróságoknak megmarad a mérlegelési szabadsága, mivel ennek hiányában az alkotmánybíróági eljárást követő rendes bírósági eljárás formális automatizmussá válna. Az Alkotmánybíróság egyetért a Kúria ezen következtetésével, a következők szerint. Nem kétséges, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányos jogrendben betöltött szerepe elkülönül a bíróságok, különösen is a Kúria szerepétől. Az Alaptörvény által elsőként említett Alkotmánybíróság feladata és felelőssége az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének ellátása, mint e védelem legfőbb szerve. E védelemben az Alaptörvény szerint felállított jogállami szervezetrendszer további elemei, így a bíróságok is részt vesznek. A bíróságok feladata az Alaptörvény 25. cikke szerint az igazságszolgáltatás, mindazonáltal az előzőekből, és az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdéséből következő módon – amely szerint az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek – az igazságszolgáltatás során kötelesek figyelembe venni az Alaptörvényt és annak autentikus értelmezését, ahogy azt a védelmére hivatott legfőbb szerv, az Alkotmánybíróság meghatározta.

- [21] A bíróságoknak tehát – a Kúria döntésével egybehangzóan – továbbra is teljes az igazságszolgáltatási hatalma: az eléjük vitt jogvitát nekik kell a véglegesség igényével eldönteni. Ennek során azonban nem hagyhatják figyelmen kívül, nem alkalmazhatják szelektíven vagy megszorítóan az Alaptörvény egyes rendelkezéseit illetve azok kötelező erővel bíró alkotmánybíróági értelmezését.
- [22] A fentiek szerint a Fővárosi Ítélőtábla jogerős határozata megszorítóan értelmezte az Abh1.-ben foglalt követelményeket, sértve ezáltal az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében védett, a sajtót is megillető véleménynyilvánítási szabadságot és a sajtószabadság elvét. De a Kúria ítélete is, amely részben elfogadta, részben pedig továbbértelmezte a helyben hagyó jogerős ítélet indokait, az Alaptörvény e cikkének sérelmére vezet. A Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete [43] bekezdése szerint „a szolgáltatot teljesítő rendőr képmásának hozzájárulása nélkül történő nyilvánosságra hozatala akkor marad a jelenkor történéseinek bemutatása, illetve a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás keretén belül, ha az az esemény hű illusztrálásához tartozik és a konkrét cselekvőség – aktív intézkedés, vagy éppen az intézkedési kötelezettség képi megjelenítésből megállapítható nyilvánvaló elmulasztása – indokoltá teszi, ezáltal a fényképfelvétellel közölt tartalom a tudósítás tárgyát képező eseménnyel összefüggő, hírértékű információt hordoz.” A Kúria tehát teljes mértékben elfogadta a Fővárosi Ítélőtábla jogerős ítéletében szereplő indokolást, amely a képmás alányának cselekvőségét helyezi középpontba, és amelyről az Alkotmánybíróóság e határozata 3.2. pontjában már kifejtette, hogy nem következik az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésének alkotmányos tartalmából. De tovább is fejlesztette a Kúria ezeket az érveket azáltal, hogy a hírértékű információ hordozását mint feltételt hozzákapcsolta a képfelvétel közléséhez.
- [23] Az Alkotmánybíróóság az Abh1.-ben a demonstrációkon történő rendőri bevetést – a legújabbkori magyar történelem ismeretében is – minden esetben a jelenkor eseményének minősítette. Maga az egész demonstráció, annak teljessége a közvetítés tárgya, amely a róla szóló szöveges és képi tudósításból tevődik össze. A jelen esetben felülvizsgált ügyben úgy a szöveges, mint a képi tudósítás vitán felül a konkrét demonstrációról szólt, és a képen ábrázolt személyek nem vitatottan, sőt saját állításuk szerint is a meghatározott esemény szereplői voltak – rendőri biztosító szerepkörben. Az alapeljárásban felvett tényállás szerint – amelyet a Fővárosi Ítélőtábla megismételt eljárásában már nem érintett, így az a kúriai felülvizsgálati eljárásban is azonos volt – nem merül fel tehát olyan körülmény, amely arra adna alapot, hogy a közvetítés hamis látszatot kívánt volna kelteni, pl. azáltal, hogy más eseményt biztosító rendőrök képét használta volna fel, nem a perbeli demonstráción készült képeket használt volna, vagy más, olyan módon szelektálta volna a szöveges, illetve képi tudósítás anyagát, amely félrevezető következtetések levonására adna alapot.
- [24] Az Alkotmánybíróóság hangsúlyozza, hogy a bíróságoknak az eléjük vitt jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk. Valóban fennáll a bíróságoknak az a joga és kötelezettsége, hogy amennyiben a perben ilyen körülmény felmerül, vizsgálják azt, hogy a sajtószerv megfelelően járt-e el. A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 7. § (1) bekezdése előírja, hogy „[a] médiaszolgáltatók, a sajtóterméket kiadók, a kiegészítő médiaszolgáltatást nyújtók, a műsorterjesztők az e törvény hatálya alá tartozó tevékenységek végzése során a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megfelelően, e törvényben meghatározottak szerint kötelesek egymással és a nézőkkel, hallgatókkal, olvasókkal, felhasználókkal, előfizetőkkel kölcsönösen együttműködve eljárni.” A jóhiszeműség és tisztesség követelményét sértené, ha valamely sajtószerv a jelenkor eseményeiről, vagy más közérdeklődésre számot tartó eseményről a valósággal ellentétes látszat közzétételével úgy tudósítana, hogy a valóságról tudomással bírt. Másképpen megfogalmazva: az Mttv. a tisztességes sajtószervek védelemben részesítésével védi a sajtószabadság érvényesülését, s ezen keresztül éri el az Smtv. 10. §-ában foglalt azon követelményt, amely szerint „[a] médiarendszer egészének feladata a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás ezen ügyekről és eseményekről.”
- [25] A bíróságok ilyen körülmények felmerülése esetén az Smtv. és az Mttv. hatálya alá tartozó sajtószerv esetén vizsgálhatják a tudósítás egészének tisztességességét és jóhiszeműségét, amely vizsgálat során azonban a feleknek – perbeli jóhiszeműségük tudatában – lehetőséget kell adni az ilyen állítások megtételére, a bizonyítékokkal való alátámasztására, cáfolatára. Ha ilyen körülmény nem merült fel azonban – mint ahogy a perbeli esetben soha nem volt kérdéses, a felperesek sem állították, hogy a tudósítás hamisan, ebből következően öncélúan ábrázolta volna jelenlétüket és szerepüket a tudósítással érintett eseménynél –, a bíróságok az Alaptörvény Alkotmánybíróóság által az Abh1.-ben meghatározott értelmezési tartományának megfelelően a jelenkori események bemutatásához fűződő alkotmányos érdek primátusát kötelesek érvényesíteni.

- [26] Az Alkotmánybíróság utal arra továbbá, hogy az Abh2.-ben alaptörvény-ellenesnek találta azt a megszorító értelmezést, amely szerint kizárólag akkor volna lehetséges a felvétel készítése és közzététele, ha valamely rendőri intézkedésre vonatkozó eljárási szabályok nyilvánvaló megszegését dokumentálnák (Abh2., Indokolás [23]). Ehhez hasonlóan az Alaptörvény IX. cikke Abh1.-ben kibontott tartalmának olyan megszorító értelmezése sem fogadható el, amely valamely társadalmi igény meglétét, többlet információ létét (pl. a rendőr nyilvánvaló jogsértését) követelné meg a demonstrációkon készült felvételek közzétételéhez (lásd így a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete [45] bekezdését). Az Abh1. lényeges alkotmányos tartalma, hogy egyértelműen a jelenkor eseményének minősíti a demonstrációkat, amelyekről való tudósítás nem öncélú, kivéve, ha az emberi méltóság benső lényegét érintő, vagy az előzőekben kifejtettek szerint a sajtószabadsággal való visszaélést megvalósító tudósítás volna. Mivel ilyen körülményt a változatlan tényállást felülbíráló jogerős ítélet és felülvizsgálati ítélet sem mutatott fel, a bennük elfoglalt jogi álláspont az Alaptörvény IX. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelmére vezet.
- [27] Az Alkotmánybíróság kiemeli: nem tartozik a bíróságok mérlegelési körébe, hogy érvényt szereznek-e „az Alaptörvény 24. cikke (1) bekezdésében foglaltaknak, amely szerint »Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve«. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alaptörvény e cikke mérlegelést nem tűrően az Alkotmánybíróság kötelezettségévé teszi, hogy az Alaptörvénybe ütköző bírósági döntést megsemmisítse és ezáltal is érvényt szerezzen az Alaptörvény normahierarchiában betöltött legfőbb szerepének. Ezt az alkotmányos rendben betöltött kiemelkedő szerepet bontja ki az Abtv., mint sarkalatos törvény 39. § (1) bekezdése, amely az alkotmánybírósági határozat mindenkire nézve kötelező erejét állapítja meg. Ezt vonná kétségbe az, ha az alkotmánybírósági határozatot akár a jogalkotó, akár – mint jelen esetben – a jogalkalmazó szelektíven, megszorítóan alkalmazná, illetve más módon nem érvényesítené megfelelően.” (Abh2., Indokolás [25]; Abh3., Indokolás [29])
- [28] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és megsemmisítette azt.
- [29] 4. A határozat közzétételének elrendelése az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondatán alapul.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [30] 1. Egyetértek a többségi határozat rendelkező részében foglaltakkal és azzal a megközelítéssel, hogy a testület a döntését a sajtószabadság és a méltóságvédelem egymáshoz való viszonyára alapította.
- [31] 2. A határozat alapját képező ügy emblematikus, mivel az Alaptörvény hatálybalépését és a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz bevezetésétől kezdve az első olyan meg-

ítélésbeli, értelmezési kérdés, amely a nyilvánosság előtt is megjelent vitát generált az Alkotmánybíróság és a legfőbb bírósági szerv, a Kúria között.

- [32] Ezért a határozat indokolásának a jelen esetben a rendelkező részben foglalt döntés alátámasztásán túlmutató jelentősége van.
- [33] 3. A Kúria és a kúriai döntés alkotmányossági felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság eltérő kiindulópontból ítélte és ítéli meg jelenleg a rendőr képmásának a jelenkor eseményeit bemutató sajtóbeszámolóiban való, engedély nélküli nyilvánosságra hozatalának kérdését. Az egymást követő határozatok a bíróságok és az Alkotmánybíróság részéről azt mutatták, hogy az alkotmánybírói testület következetesen ragaszkodott a sajtószabadság védelméhez és elsődlegességéhez a rendőr méltóságvédelmén alapuló személyiségi jogaival szemben, míg a Kúria és mögötte az alsóbb fokú bíróságok sem változtattak a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 80. § (1)–(2) bekezdéseihez fűzött több évtizedre visszanyúló joggyakorlatukon. Az Abh1. közzétételét követően, az abban megfogalmazott mérlegelési szempontokra tekintettel a bírósági határozatokban kimutatható ugyan az egyedi ügy sajátosságaihoz kapcsolódó mérlegelésbeli elmozdulás, ez azonban az értelmezés kiindulópontjának változatlanul hagyása mellett történt meg: a bírói gyakorlat alapja a magánjog által mindenkivel szemben oltalmazott személyiség. Másképpen megfogalmazva: a kiindulás alapja a rendőr státusa a jelenkor eseményei közepette és ehhez mérten személyiségi jogainak védelme.
- [34] 4. Az Abh1.-et követő alkotmánybíróági határozatokban (Abh2. és Abh3.), ideértve a jelen határozatot is, a testület már nem foglalkozott az ügy érdemi kérdéseivel. Alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek azt ítélte csupán, hogy „[...] a bíróság eleget tett-e annak az alkotmánybíróági határozatban megjelent álláspontnak, amely szerint a bíróság feladata, hogy »a sajtószabadság és a méltóságvédelmen alapuló képmásokhoz való jog közötti érdekütközést egyedi mérlegeléssel« oldja fel” (Abh2., Indokolás [16], [23], [25]; Abh3., Indokolás [25], [29]; Indokolás [14]). Emellett minden határozatában hangsúlyozta a testület az Alaptörvény védelmében és értelmezésében betöltött primátusát, és többször aláhúzta az értelmezési hierarchiában betöltött szerepét alátámasztó alaptörvényi rendelkezéseket.
- [35] 5. A két felsőbíróság érvrendszere egyelőre nem találkozik. Meggyőződésem, hogy az elmozdulást szolgálta volna az, ha az Alkotmánybíróság rámutat azokra a pontokra, amelyek a bírói gyakorlat és az alkotmányos megközelítés közötti különbségeket adják, hozzájárulva ily módon ahhoz, hogy a bírói gyakorlat elléphessen eddigi kiindulópontjától. Ehhez szükségesnek tartom, hogy kitérjek a bírói jogértelmezés logikájának rövid ismertetésére.
- [36] 6. Az Alkotmánybíróság eljárásában ismételten vizsgált ügyben a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria 2011-es tényállást ítélte meg a régi Ptk. 80. §-a alapján. A régi Ptk. 80. § (1) bekezdése értelmében „[a] személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés”. A (2) bekezdés szerint „[k]épmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához – a nyilvános közszereplés kivételével – az érintett személy hozzájárulása szükséges”.
- [37] A régi Ptk. hivatkozott szabályai rögzítik a magánjog által védett alanyi jogot és az alanyi jog korlátozásának feltételeit. Az embert alanyi jogként illeti meg mindenkivel szemben a képmásához való jog. Ezért a képmás bármely felhasználása (felvétel készítése, nyilvánosságra hozatala) az alanyi jog korlátozásának minősül, amelyre csak a jogosult hozzájárulásával kerülhet sor. A korlátozás főszabálya alól – a régi Ptk. értelmében – egy kivétel van: nem minősül az alanyi jog korlátozásának a képmás felhasználása „a nyilvános közszereplés” esetében. A polgári bíróságok gyakorlata értelmében tehát azt kell vizsgálni, hogy ki minősül „nyilvános közszereplőnek”, mert az ilyen személynek nem kell a hozzájárulását adnia ahhoz, hogy képmásáról mások felvételt készítsenek, azt anélkül is felhasználhatják.
- [38] A bírói gyakorlat – törvényi szabály hiányában – kimunkálta a nyilvános közszereplő fogalmát, amely meghatározásnak a legfontosabb eleme az önkéntesség, vagyis az, hogy az ember saját elhatározásából, alakítólag kíván fellépni a társadalmi folyamatokban. A munkavégzés, adott esetben közhatalom birtokában, szolgálati viszony keretei közötti „alakító fellépést” pedig a bírói gyakorlat nem minősítette saját elhatározáson alapulónak. Ezért a szolgálati (függelmi) viszony keretei között vezényelt rendőr (büntetés-végrehajtási őr, tűzoltó, stb.) – a polgári bíróságok értelmezésében – nem minősülhet nyilvános közszereplőnek. Ezen a konklúzió nem

változtat a rendőr (büntetés-végrehajtási őr, tűzoltó, stb.) cselekvésének mibenléte sem (inaktív rendfenntartás, tömegosztatás, a rendezvény felosztatása, stb.).

- [39] A gyakorlatot egészítette ki az az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésén alapuló megfontolás, amely szerint nincs olyan törvényi rendelkezés – ide értve a régi Ptk. hivatkozott szakaszait is – amelyek az alapjogra visszavezethető képmáshoz fűződő alanyi jog korlátozását kifejezett rendelkezéssel, normatív erővel írták volna elő (lásd erről bővebben: a Kúria utóbb hatályon kívül helyezett 1/2012. BKMPJE határozatát).
- [40] A kifejtettek közül összességében az állapítható meg, hogy a polgári bírósági gyakorlat kiindulópontja a személy vagyoni és egyes személyi viszonyait szabályozó régi Ptk. rendelkezései alapján a személy státusa abban a tényállási és jogi környezetben, amelyben a bíró elé vitt jogvita megoldásra vár. A polgári bíróság tehát a személy, a magánautonómia védelmét helyezi előtérbe mindenkivel, így az állammal szemben is, függetlenül a tényállási környezettől. Ez az álláspont a jogállamban legitim, értékelendő cél. Hangsúlyozandó tehát, hogy a polgári bíróságok gyakorlata logikus, feszes, egyértelmű álláspont, mondhatni üzenetértékű.
- [41] 7. Ehhez képest alakította ki a fentiekben hivatkozott határozataiban alkotmányos, az Alaptörvényből levezetett álláspontját az Alkotmánybíróság. Mivel az Abh1.-ben kifejtett érvelést magam is osztom, ezért azt nem kívánom megismételni. Az alkotmányos érvelés kapcsán két kulcskérdésre kívánom csupán ráirányítani a figyelmet: az alkotmánybírósági álláspont hitem szerint a demokratikus berendezkedés alapját, az Alaptörvényt érvényesíti a kérdéses megítélésű helyzetekben. Amikor tehát az Alkotmánybíróság a véleményszabadsággal összefüggésben álló sajtó szabadságára helyezi a hangsúlyt a közhatalom jelenlétével, aktivitásával összefüggésbe hozható, a közélet számára jelentőséggel bíró tényállások esetében, akkor alapvetően az egész politikai közösség védelmében, a demokratikus berendezkedés fenntartásának érdekében lép fel. Másrészt viszont ez azt az üzenetet közvetíti, hogy a tényállás minősítésének az alapja nem lehet a személy státusa, hanem a megítélést a közhatalom jelenlétével jellemzett közügy jellege, annak megvitathatósága, a jelenkor eseményének jelentősége determinálja. Ezért kifejezett törvényi szabály, explicit törvényi fordulat hiányában is a bírói jogértelmezésnek el kell jutnia oda, hogy ezekben a helyzetekben az esemény felől közelítve vizsgálja a közhatalmat képviselő személy személyiségvédelmét a sajtószabadság viszonylatában – egyéb esetekben azonban megőrizve a magánjogi személyiségvédelem bírói joggyakorlatban kimunkált értékeit.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

- [42] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [43] Egyetértek a többségi határozat rendelkező részével és jobbra az indokolással is, az utóbbihoz azonban az alábbi kiegészítő megjegyzéseket fűzöm.
- [44] A határozat a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítéletét azért semmisítette meg, mert az abban foglaltak nem álltak összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel úgy, ahogyan azt az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben értelmezte. Ezen értelmezés alapján ugyanis, főszabály szerint, a rendőri intézkedésről készült képfelvétel nyilvánosságra hozható. A főszabály alól kivétel, ha a nyilvánosságra hozatal öncélú volna. Nem tekinthető azonban öncélúnak a nyilvánosságra hozatal, ha az akár a jelenkor eseményeiről szóló tudósítás, akár a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyeket érintő képi tudósításnak minősül. Ebből következően, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy valamely tudósítás a jelenkor eseményeiről szól – és az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben a demonstrációkon történő rendőri bevetést, a legújabbkori magyar történelem ismeretében, minden esetben a jelenkor eseményének minősítette –, akkor

az emberi méltóságból fakadó személyiségi jogi sérelem csak ritkán (az emberi mivolt benső lényegét sértő tudósítás esetén) alapozza meg a sajtószabadság korlátozását. A határozat indokolása szerint ezért nem következik az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéséből a Kúria által elfogadott azon érvelés, amely a képmás alanyának cselekvőségét helyezi középpontba, és a hírértékű információ hordozását, mint feltételt hozzákapcsolta a képfelvétel jogszerű közölhetőségéhez.

- [45] Véleményem szerint a jelen határozat indokolásában, az Abh1.-ben foglalt szempontok mellett, az Alkotmánybíróságnak hangsúlyosabban kellett volna érvényre juttatnia a személyiségvédelem és a szólásszabadság ütközésének alkotmányos feloldásához korábban – különösen a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban – kialakított, és azóta is következetesen érvényesített kritériumokat.
- [46] Ezek alapján tehát nem annak van döntő jelentősége, hogy a véleménynyilvánítással érintett személynek mi a státusza (közzsereplő-e vagy sem), hanem annak, hogy a megszólaló közügyek vitájában fejtette-e ki álláspontját.
- [47] Ennek jegyében mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy: „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]} „A jogalkalmazás során mindenekelőtt arra kell tekintettel lenni, hogy mivel a politikai véleményszabadság fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közzsereplők állnak, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik, és ezáltal korlátozza az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]} „A nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönten, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [48] Mindennek kapcsán álláspontom szerint hangsúlyosabban figyelembe kellett volna venni azokat a szempontokat is, melyeket dr. Paczolay Péter alkotmánybíró az Alkotmánybíróság 1/2015. (I. 16.) AB határozatához fűzött párhuzamos indokolásában részletezett.
- [49] Önmagában tehát az érintett személy státuszáról, közzsereplői minőségéről szóló, gyakran bizonytalan mérlegelés még nem dönti el az alkalmazandó alkotmányossági mércék kiválasztásának kérdését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csupán a közhatalmat gyakorlók és a közzsereplő politikusok esetében állapítható meg a státuszuk alapján, hogy a tevékenységük, személyiségük bírálata általában a közügyek vitájához tartozik. Más személyek esetében azonban az érintett személy státusza még kevés támpontot ad a mérlegeléshez, és sokkal inkább meghatározóvá válik a közügyekkel való konkrét összefüggés megléte vagy hiánya.
- [50] A fent idézett megállapításokat az Alkotmánybíróság a szólásszabadság kapcsán fogalmazta meg, de álláspontom szerint azok természetesen alkalmazhatók és irányadók a sajtóra mint a véleményszabadság gyakorlásának leghatékonyabb terepére is.
- [51] Ezért bír kiemelt jelentőséggel az, hogy az Alkotmánybíróság a demonstrációkon történő rendőri bevetést, jelenlétet főszabályként a jelenkor eseményének minősítette – rámutatva a közügyekkel való konkrét összefüggés meglétére –, és így az erről szóló képi tudósítást is olyan, a közügyekre vonatkozó, fokozott védelmet élvező megszólalásként értékelte, amely korlátozhatja az érintettek személyiségi jogainak védelmét.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [52] Nem értek egyet a rendelkező részben foglaltakkal az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [53] 1. Mindenekelőtt fontosnak tartom hangsúlyozni: az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében elismert szólás- és sajtószabadság kitüntetett társadalmi értéket képvisel. Kiemelten fontos ezért, hogy a szólás- és sajtószabadsággal kapcsolatos alkotmánybíróági gyakorlat – köztük az Abh1.-ben foglaltak is – a lehető legteljesebb mértékben érvényesüljenek a hazai alapjogvédelem rendszerében. Ennek előrebocsátása mellett ugyanakkor mégis úgy gondolom, hogy a jelen ügyben több olyan körülmény is felmerül, amely az alapjogvédelem lényeg-

ges elvi kérdéseit érinti. Szükségesnek tartottam volna, hogy ezeket a kérdéseket az Alkotmánybíróság határozatában értékelje.

- [54] Az alapvető jogok védelme ugyanis nem kizárólag az Alkotmánybíróság feladata. A jogalkotó az alapjogok védelmének egy összetett intézményrendszerét alakította ki. Ebben az intézményi rendszerben a bírói jogvédelmet a rendes bíróságok és az Alkotmánybíróság együttesen biztosítja azzal, hogy az Alkotmánybíróságnak az egyes alapvető jogokkal kapcsolatos jogértelmezése mindenkre – így a bíróságokra is – kötelező [Abtv. 39. § (1) bekezdése, Alaptörvény 28. cikk]. Az Alkotmánybíróság az alapjogkonform jogértelmezést az Abtv. 27. §-án alapuló hatásköre révén – erre irányuló indítvány alapján – kikényszerítheti. Amint ezt az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában hangsúlyozta: az alkotmányos demokráciában ugyanakkor elengedhetetlen, hogy „az Alkotmányban szabályozott szervek alkotmányos jelentőségű hatásköreiket jóhiszeműen, feladataik teljesítését kölcsönösen segítve és együttműködve gyakorolják” [36/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 207, 218.].
- [55] Az adott esetben az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség arra tekintettel merült fel, hogy az eljáró bíróságok mennyiben jutatták érvényre az Abh1.-ben foglalt alkotmányossági követelményeket. Nem vitatva az Abh1.-ben foglalt alkotmányos jogértelmezés kiemelkedő jelentőségét a sajtószabadsággal összefüggésben, mégis úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróság határozatának meghozatala során – a jelen ügy egyedi körülményeire tekintettel – indokolatlanul állapította meg a sajtószabadság sérelmét. Véleményem szerint az Alkotmánybíróságnak – az Abh1.-ben foglalt szempontok mellett – a jogbiztonság követelményére (2. pont) és a hatalommegosztás elvére (3. pont) is figyelemmel kellett volna lennie.
- [56] 2.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogalkalmazás kiszámíthatósága a jogbiztonság része. A jogbiztonság lényege ugyanis, hogy „a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket” [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 392, 393.]. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „[a] jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]. A jogbiztonság tehát nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének a kiszámíthatóságát is [75/1995. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1995, 383.]. Az Alkotmánybíróság ezt a gyakorlatát az Alaptörvény hatálybalépését követően is megerősítette [pl. 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]–[21], 3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [50]].
- [57] A jogbiztonság követelményére tekintettel az Alkotmánybíróság az adott ügyben nem tekinthetett volna el annak értékelésétől: a konkrét (személyiségi) jogvitára okot adó jogsérelem – amint erre a másodfokú bíróság kifejezetten hivatkozott ítéletében – 2011. május 6-án következett be. A jogvitát ezért az eljáró bíróságoknak a jogsérelem bekövetkeztekor hatályban lévő anyagi jogi szabályok (2.2. pont) alapján kellett elbírálniuk, a hatályos eljárási (2.3. pont) rendben.
- [58] 2.2. Az irányadó anyagi jogi szabályokra tekintettel a másodfokú bíróság ítéletében kifejezetten hangsúlyozta, hogy a perbeli tényállást a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban régi Ptk.) 80. § (1) és (2) bekezdése alapján kellett megítélni. Ezzel összefüggésben fontos hangsúlyozni: az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság maga hívta fel a figyelmet arra, hogy a régi Ptk. és a hatályos Ptk. [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.)] eltérően szabályozza a konkrét ügy szakjogi hátterét (a képmáshoz való jogot).
- [59] A Ptk. 2:48. §-a szerint ugyanis a képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges. Nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta: „[e]ltérés, hogy a Ptk. szövegszerűen már a felvétel elkészítéséhez is az érintett személy hozzájárulását kívánja meg” (Abh1., Indokolás [33]). Eltérés továbbá, hogy „a Ptk. nem a közszereplés, hanem a közéleti szereplés kifejezést használja”, és az is, hogy „a Ptk. – szemben az előző Ptk. 80. § (2) bekezdésével – kimondja: nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel esetén” (Abh1., Indokolás [34]). Az Alkotmánybíróság mindemellett rámutatott

arra is, hogy a hatályos Ptk. már kifejezetten előírja: „[e] törvény rendelkezéseit Magyarország alkotmányos rendjével összhangban kell értelmezni” [Ptk. 1:2. § (1) bekezdés].

- [60] Úgy gondolom, az Alkotmánybíróság nem hagyhatta volna figyelmen kívül, hogy az eljáró bíróságoknak a konkrét jogvitára irányadó anyagi jogi szabályok keretei között kellett meghozniuk döntésüket. Ez önmagában ugyan nem zárja ki, hogy a bíróság tekintettel legyen az Alaptörvény rendelkezéseire, azonban felveti azt a Ptk. kodifikációja során komoly jogirodalmi vitákra okot adó kérdést: a kiszámítható jogalkalmazás követelményének érvényesülése mellett az eljáró bíróságok mennyiben tehetik félre az alkalmazandó anyagi jogi rendelkezéseket.
- [61] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben e szempontokra figyelemmel volt, és azt hangsúlyozta, hogy „[a] polgári jog rendelkezéseit a rendes bírói gyakorlat tölti meg tartalommal” (Abh1., Indokolás [28]). Ezért „elsősorban a rendes bíróságra tartozó kérdés polgári ügyben, hogy milyen eseményt tekint közszereplésnek, közéleti szereplésnek, milyen felvételt minősít tömegfelvételnek vagy a személyiségi jogokat sértőnek a Ptk. alapján”. Elengethetetlen ugyanakkor, hogy „az értelmezésnél az Alaptörvényre is megfelelően figyelemmel kell lenni” (Abh1., Indokolás [44]).
- [62] Az Alkotmánybíróság tehát nem azt mondta ki, hogy az adott esetben a nyilvános helyen készült, nem sértő, az érintett személyt tárgyilagosan ábrázoló felvétel nyilvánosságra hozható engedély nélkül, hanem azt: a bíróságnak az alapul fekvő anyagi jogi szabályok keretei között figyelemmel kell lennie arra is, hogy a nyilvánosságra hozatal a közérdeklődésre számot tartó tudósításhoz kapcsolódik, és a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatáshoz kötődik. (Abh1., Indokolás [44])
- [63] Az adott ügyben az egyértelműen megállapítható, hogy mind a másodfokú bíróság, mind a Kúria döntésének meghozatala során az Alaptörvényre és az Abh1.-ben foglaltakra figyelemmel volt.
- [64] 2.3. Az anyagi jogi szabályok kiszámítható érvényesülése mellett fontosnak tartom kiemelni, hogy a jogbiztonság fentiekben hivatkozott alkotmányos követelményét sérti az is, ha a bíróságok az eljárásukra irányadó eljárási szabályokat hagyják figyelmen kívül.
- [65] A másodfokú bíróság ítéletében rámutatott, hogy az adott ügyben „a saját személyiség kifejeződése feletti rendelkezési jogosultságot” és a sajtószabadság alapjogát kellett „összemérni”. Ennek során mérlegelési jogkörben arra a következtetésre jutott, hogy „a felperesek jelenléte és dokumentált cselekvéseik nem voltak olyan jelentőségűek, melyre tekintettel a képmásvédelemmel kapcsolatos rendelkezési jog háttérbe szorulhatott”, ezért nem sérül a sajtószabadság alapjoga, a „közügyekkel kapcsolatos megfelelő tájékoztatáshoz való jogosultság”.
- [66] Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria ítéletében elsősorban azt hangsúlyozta, hogy „[a] felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére és a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben kerülhet sor, ha az eljáró bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során az ügy érdemére kiható, nyilvánvalóan helytelen, iratellenes, kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes következtetésre jut (BH2002. 29., 1993. 768., 1999. 44.)”
- [67] A Kúria emellett kiemelte, hogy „[a] megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság határozatában foglalt szempontok figyelembevételével a mérlegelést a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatás és a rendezvény biztosításában részt vevő, közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök személyhez fűződő jogainak ütközése tekintetében maradéktalanul elvégezte. Ennek eredményeként jutott arra a meggyőződésre, hogy a konkrét esetben, az ábrázolt eseményre is figyelemmel, a sajtó tájékoztatáshoz való joga nem sérül, ha a felperesek képmáshoz fűződő jogának biztosítása elsőbbséget élvez és őket egyedi beazonosításra nem alkalmas módon mutatja. A Fővárosi Ítéltábla mérlegelése okszerű, a logika szabályainak megfelelő volt, és erre alapított döntését kimerítően megindokolta. Ezért a felülvizsgálati eljárásban a felülmérlegelésre és a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján nem volt lehetőség.” (Kúria ítélete [38] bekezdés)
- [68] A felülvizsgálati ítélet megállapításaival összefüggésben szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban revíziós – és nem reformatórius – felülbírálati jogkörben jár el. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban ezért nem mérlegelheti felül a másodfokú bíróság okszerű, a logika szabályainak megfelelő és kellően indokolt döntését. Még akkor sem, ha a másodfokú bíróság helyében eljárva nem ezt a döntést hozta volna meg.
- [69] Álláspontom szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) perorvoslati rendszeréből fakadó felülbírálati korlátokat az Alkotmánybíróság arra tekintettel sem hagyhatja figyelmen kívül, hogy az ügynek alapjogi relevanciája van. A Kúria ugyanis még egy személyiségi jogi ügyben sem tekinthet el attól, hogy a jogerős ítéletben foglaltak felülmérlegelésére nincs felülbírálati jogköre. A jogerős ítélet hatályon

kívül helyezését kizárólag az alapul fekvő anyagi jogi szabályok, illetve az ügy érdemére kiható eljárási szabályok megsértése alapozhatja meg. {Megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság részben a felülbírálati jogkör túllépése miatt állapította meg a 24/2015. (VII. 7.) AB határozatban egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét (Indokolás [23] és [25])}

- [70] 3. Az Alkotmánybíróság a hatalommegosztás elvével számos határozatában foglalkozott, melyekben az alábbi főbb megállapításokat tette. „A hatalmi ágak elválasztásának elve nem pusztán annyit jelent, hogy az egyik hatalmi ág nem vonhatja el a másik jogosítványait, hanem azt is jelenti: a demokratikus jogállamban korlátlan és korlátozhatatlan hatalom nincs, s ennek érdekében bizonyos hatalmi ágak szükségképpen korlátozzák más hatalmi ágak jogosítványait.” [28/1995. (V. 19.) AB határozat, ABH 1995, 142, 143.] A hatalommegosztás elve magában foglalja azt a követelményt is, hogy „egyik hatalmi ág sem vonhatja el a másik jogosítványát” [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 261.; 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [71] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján (Abtv. 27. §-án) alapuló hatásköre annak lehetőségét teremtette meg, hogy a támadott bírói döntést alkotmányossági szempontból felülvizsgálja. Ez szükségképpen magában foglalja azt, hogy az Alkotmánybíróság egyedi ügyekben felülvizsgálja a bíróság jogértelmezését. Ennek azonban a hatalommegosztás elvéből fakadóan korlátai vannak.
- [72] Az alkotmányossági felülvizsgálat korlátait mindenekelőtt az jelöli ki, hogy a hatalommegosztás rendszerében a jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) [3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a bíróságok jogértelmezése az igazságszolgáltatási tevékenységnek a része [42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 570, 571.], s így összefüggésben áll a bíróságok függetlenségével. Ebből következően „[a] bírói függetlenség alapján a bíró maga dönti el, hogy a törvényt (jogszabályt) egyedi ügyben hogyan értelmezi és alkalmazza” [28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [28]]. Az Alkotmánybíróság több döntésében hangsúlyozta, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [73] Az Alkotmánybíróság jellemzően akkor vizsgálhatja érdemben a bírói jogértelmezés hibájára alapított alkotmányjogi panaszt, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely alapvető jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával [3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]]. Az adott ügyben ezért nem csak azt kellett vizsgálni, hogy a Kúria által kialakított jogértelmezés összhangban áll-e az Abh1.-ben foglaltakkal, hanem azt, hogy a támadott bírói döntés megfelel-e a sajtószabadság alkotmányos tartalmának.
- [74] Az Alkotmánybíróság a sajtószabadság védelmével összefüggésben mindig is hangsúlyozta, hogy e védelem „a többi alapjog értékeivel együtt, az egész alkotmányos rend védelmébe és fenntartásába ágyazva valósul meg” [165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 503.]. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának – és így a sajtószabadságnak is – az emberi méltósággal szemben adott esetben meg kell hajolnia. Az alapvető jogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt általános szabályából következően az alkotmányossági kérdés az ilyen helyzetben, hogy az emberi méltóság védelmét szolgáló korlátozás mely esetben minősül szükségesnek és arányosnak. Az Alkotmánybíróságnak a szólásszabadsággal összefüggésben kifejtett – a sajtószabadsággal kapcsolatban is irányadó – megállapításai szerint „[n]yilvánvaló ugyanakkor, hogy az adott szabályozás emberi méltósággal való bármilyen összefüggése önmagában nem igazolhatja a szólásszabadság korlátozását. Ellenkező esetben a szólásszabadság tartalma kiüresedne, mivel az emberi méltósággal, illetve az abból fakadó jogokkal a jogszabályi rendelkezések rendkívül széles köre áll közelebbi vagy távolabbi kapcsolatban. Az emberi méltóság védelméhez való jog csak az emberi státusz jogi meghatározójaként korlátozhatatlan, míg mint általános személyiségi jog és a belőle származó személyiségi jogok korlátozhatók.” [7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [43]].
- [75] Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság a sajtószabadság korlátozásának arányossága körében értékelendő szempontokat határozta meg. Ennek keretében elvi jelleggel mutatott rá, hogy a rendőri intézkedésről készült képfelvétel hozzájárulás nélkül akkor hozható nyilvánosságra, ha „a nyilvánosságra hozatal nem öncélú, vagyis az eset körülményei alapján a jelenkor eseményeiről szóló vagy a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyet érintő képi tudósításnak minősül” (Indokolás [43]).
- [76] Erre alapítottnak a Kúria hangsúlyozta ítéletében, hogy a per tárgyává tett fényképfelvételek nem vitásan hozzátartoznak az eseményről szóló valósághű tájékoztatáshoz. A Kúria ugyanakkor döntő jelentőséget tulajdonított annak, hogy a „fényképfelvételeken ábrázolt rendőri jelenlétből lényegében [...] [nem] derül ki, hogy hol ké-

szültek, illetve mi az elkészítés és a nyilvánosságra hozatal célja. Nincs közvetlen összefüggés a tudósítás tárgyát képező esemény, és a rendőrök egyedi beazonosítására alkalmas módon, arcképmásukkal történő megjelenítése között”. A Kúria álláspontja szerint „[i]lyen körülmények között a sérelmezett ábrázolási módot semmilyen társadalmi igény nem indokolja. A dokumentált fényképfelvételek semmilyen többlet információt nem nyújtanak ahhoz a köztudomású tényhez képest, hogy a rendvédelmi szakszervezetek tüntetésén – mint általában a tömegrendezvényeken, demonstrációkon – szolgálatot teljesítő rendőrök biztosították a helyszínt. Az egyedi beazonosításra alkalmas fényképfelvételeknek az eseményről tudósító, közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás szempontjából jelentősége nincs. Ezért a perben kifogásolt képfelvételeknek a szolgálatot teljesítő rendőrök arcképmásával való nyilvánosságra hozatala öncélú.”

- [77] Az Alkotmánybíróság jelen határozatában rámutatott, hogy az Alaptörvény IX. cikke Abh1.-ben kibontott tartalmának olyan megszorító értelmezése nem fogadható el, amely valamely társadalmi igény meglétét követeli meg a sajtószabadság gyakorlásához. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor mindig is hangsúlyozta, hogy a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad kinyilvánítását szolgálja, úgy védelme kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megerősítését és fenntartását szolgálja [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229.]. Az Alkotmánybíróság e gyakorlatát megerősítve az Abh1.-ben kiemelte azt is, hogy „a sajtószabadság egyéni alapjoként abban az értelemben eszköz, hogy felerősíti az egyéni véleménynyilvánítás hatását, és támogatja a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatását, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást. A sajtószabadság jogának gyakorlása révén az alapjog jogosultja aktív alakítója a demokratikus közvéleménynek. A sajtó ezen minőségében ellenőrzi a közélet szereplőinek, intézményeinek tevékenységét, a döntéshozatal folyamatát, tájékoztatja arról a politikai közösséget, a demokratikus nyilvánosságot (a »házőrző kutya« szerepe). A sajtószabadság, a szabad sajtó intézménye nemzetközi egyezményekben, dokumentumokban is rögzített védelmének – és felelősségének – alapvető indoka tehát az egyéni véleményalkotáshoz elengedhetetlen közlések, a közérdekű információk teljességének nyilvánosságra kerülése, a »hivatalos helyes állásponton« alapuló monopolisztikus »közvélekedés« kialakulásának elkerülése.” (Abh1., Indokolás [16])
- [78] Álláspontom szerint a Kúria az alapul fekvő anyagi jogi szabályok alapján és a sajtószabadság alkotmányos tartalmának megfelelően értékelhette azt a körülményt, hogy az adott ügyben vizsgált képi tudósításból nem állapítható meg a képfelvétel nyilvánosságra hozatalának a célja, illetve az, hogy mely eseményről ad tájékoztatást. A konkrét eset körülményeire tekintettel ez nem minősül az Alaptörvény IX. cikke Abh1.-ben kibontott tartalma megszorító értelmezésének.
- [79] 4. A fentiekben kifejtettek alapján úgy gondolom, hogy az adott ügyben nem álltak fenn a támadott bírói döntés megsemmisítésének a feltételei. Az Alkotmánybíróságnak figyelemmel kellett volna lennie arra, hogy a 2011-ben bekövetkezett jogsérelemből fakadó személyiségi jogi igényt az eljáró bíróságoknak a régi Ptk. szabályai alapján kellett megítélniük, az igényérvényesítésnek a Pp. perorvoslati rendszeréből fakadó korlátai között. E szempontok, véleményem szerint, még hangsúlyosabbá teszik a hatalommegosztás elvéből fakadó – a 3. pontban hivatkozott – alkotmányossági felülvizsgálat korlátait, és ezért e körülményeknek az adott ügyben való együttes fennállása miatt nem értek egyet a rendelkező részben foglaltakkal.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [80] Nem értek egyet a határozattal és annak indokolásával. Az alapvető problémát abban látom, hogy az a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítéletének alaptörvényellenességét és megsemmisítését nem az ügy összes alkotmányjogilag releváns körülményeinek vizsgálatára, hanem kizárólag az Abh1.-re alapozza, az abban foglalt alkotmányos értelmezési követelményeket, mintegy „kötelező alkotmánybírói jogként” kezeli és automatikus végrehajtását követeli meg.

- [81] 1. Az Abh1-hez tett különvéleményemben (és azt követően a hasonló ügyben keletkezett Abh2.-höz fűzött különvéleményemben) elvi élel juttattam kifejezésre azt az álláspontomat, hogy az Abh1. határozatával az Alkotmánybíróság – ténybíróági feladatokat is ellátva – megalapozatlanul és egyoldalúan részesítette előnyben a sajtószabadság gyakorlását más szabadságjogok védelmével szemben.
- [82] Rámutattam arra, hogy e döntés figyelmen kívül hagyta azt – az Alkotmánybíróság gyakorlatával korábban megerősített – az alkotmányjogi konfliktus szempontjából meghatározó jogi tény, hogy a kamerával rögzített felvétel személyes adat, következésképpen a képfelvétel hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatala adott esetben a személyes adatok védelméhez fűződő jogokat a véleménynyilvánítás jogával azonos súllyal sértheti. Kifejezésre juttattam továbbá azt az akkori ügy jelenlegi megismétlődése során is irányadó álláspontomat, hogy „az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének az Alaptörvény IX. cikke (2) bekezdésével való összeütközése esetén csak az eset összes körülményeinek vizsgálata alapján – és az Alaptörvény IX. cikke (1) bekezdésére is figyelemmel – dönthető el, melyik rendelkezés kell, hogy elsőbbséget engedjen a másik javára, az adott szabadságjog gyakorlásának indokolt feltételhez kötése, szükség esetén korlátozása formájában”.
- [83] 2. Az Abh1. nyomán a Kúria által új eljárásra és új határozatra utasított másodfokú bíróság „az egyedi eset körülményeit úgy ítélte meg, hogy a sajtószabadság alapjoga attól nem szenved sérelmet, ha a felperesek képmáshoz fűződő jogának biztosítása az adott esetben elsőbbséget élvez. A sajtó tájékoztatási kötelezettségét, az adott eseményre is figyelemmel nem korlátozza, ha a felpereseket egyedi beazonosításra nem alkalmas módon mutatja”. {Vö.: a Kúria jelen alkotmányjogi panaszban hivatkozott ítélete indokolásának (a továbbiakban: Kúriai ítélet) [20] bekezdése}. Összességében pedig a másodfokú bíróság az új eljárásban hozott ítéletével az elsőfokú bíróságnak a személyiségi jog sérelme miatti jogsértést megállapító és azt szankcionáló ítéletét helybenhagyta.
- [84] Hasonlóan helybenhagyta a Kúria is a felülvizsgálat során a másodfokú bíróság új eljárásban hozott ítéletét. A Kúria a szóban forgó, a jelen határozattal megsemmisített ítéletének indokolása szerint (Kúriai ítélet indokolásának [38] bekezdése): „[a] megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság határozatában foglalt szempontok figyelembe vételével a mérlegelést a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatás és a rendezvény biztosításában részt vevő, közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök személyhez fűződő jogainak ütközése tekintetében maradéktalanul elvégezte. Ennek eredményeként jutott arra a meggyőződésre, hogy a konkrét esetben, az ábrázolt eseményre is figyelemmel, a sajtó tájékoztatáshoz való joga nem sérül, ha a felperesek képmáshoz fűződő jogának biztosítása elsőbbséget élvez, és őket egyedi beazonosításra nem alkalmas módon mutatja”. Végső álláspontja kifejtésekor a Kúria hangsúlyozza, hogy: „[a]z Alkotmánybíróság határozatában előírt szempontoknak megfelelően, a rendőrök konkrét tevékenységük közben való fényképezésének és a képfelvelek nyilvánosságra hozatalának célját vizsgálva helyesen jutott a Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre, hogy az adott esetben a személyhez fűződő jog, ezen belül a képmás védelméhez fűződő jog – jogsértés megállapítását kizáró – korlátozása nem volt indokolt.”
- [85] Az itt hivatkozott alkotmányos bírósági jogértelmezéssel – minthogy a korábbi különvéleményeim maradéktalanul összhangban van – egyetértek.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [86] Nem támogatom a rendelkező rész megsemmisítő rendelkezését, mert ez megítélésem szerint az intézkedő rendőrök magánélethez való jogát sérti azzal, hogy fenn kívánja tartani az arcképük felismerésének lehetővé tételét a jövőben is a médiatudósításokban. A rendőrök egyszerű végrehajtói az állami-politikai hatalom intézkedéseinek, és így nem tekinthetők közszereplőnek. Az azonosító számuk elegendő ahhoz, hogy esetleges törvénytelenységükért felelősségre vonásuk biztosított legyen – és épp ezért a legnagyobb fegyelmi vétség ennek letakarása, vagy eltüntetése –, de arcképük nyilvánosságra hozatala a médiatudósításokban a rendőri tevékenységük közben is megőrzött magánszférához való jogukat sérti. Ezt az álláspontomat tartalmazzák a rendőri képmások nyilvánossága kapcsán hozott korábbi alkotmánybíróági határozatokhoz fűzött különvéleményeim is, és mostani különvéleményemben ennek fenntartását szeretném nyomatékosítani.

- [87] Az 1990-es évektől kezdődően az akkori alkotmánybírósági többség a főként a gyülekezési eseményeknél felmerülő dilemmára adott válaszában – mely dilemmát a rendőrök képmásának és ezzel a rendőri szerepén túl magánszemélyiségének médiában való megjelenése okozott – jobb híján az emberi méltósághoz való joggal operálva igyekezett megoldani. Akkor ugyanis csak a magánlak védelméhez való jog került alkotmányos védelem alá az akkor hatályos Alkotmány 59. §-ban a magánszféra védelme kapcsán. Így ezekben az években a méltóságvédelmi alapon csak akkor léphetett fel az Alkotmánybíróság a rendőri képmás védelme érdekében, ha az emberi méltóságát sértő módon jelent az meg a nyilvánosság előtt. Az Alaptörvény 2012-től ezzel szemben kiterjesztette a magánszféra védelmét, és már a magánélet egészének védelme bekerült az alaptörvényi védelem alá a VI. cikk (1) bekezdésében. Ezzel mód nyílt arra, hogy az Alkotmánybíróság ne egy átfogó (normatívan üresebb formula) alapján közelítse meg ezt a kérdést, hanem a rendőr esetében konkrétan felmerülő magánszférája védelme oldaláról. Hiába állt azonban a 4. alaptörvény-módosításban a régi alkotmánybírósági határozatok explicit hatályon kívül helyezése, és utána ennek értelmezése kapcsán az akkori alkotmánybírósági többség deklarációja a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban, hogy csak akkor követi mégis a régi alkotmánybírósági határozatokat, ha nem volt változás a régi Alkotmány és az új Alaptörvény vonatkozó szabályai szempontjából. Ténylegesen a legtöbb esetben még a testületben lefolytatott éles viták után is megmaradt rendszerint a többség a régi alkotmánybírósági határozatok értelmezése mellett. Ez a beállítódás aztán természetesen hozta magával 2012 után még éveken át, hogy egy felületes érvelés után a legtöbb alkotmánybírósági határozatnál rögtön megtörtént a visszanyúlás a régi alkotmánybírósági határozatokra. Ezért maradt el egy sor esetben, hogy a megváltozott alaptörvényi szabályozás nyomán új érvelést dolgozzunk ki, és így mechanikusan a régi szabályozásból eredő régi érvelési vonalakon történik meg sokszor ma is az ügyek elbírálása.
- [88] Ugyanez történt megítélésem szerint a jelen eset számára az alkotmánybírósági gyakorlatot rögzítő Abh1. indokolásában is, és ez megmaradva a méltóságvédelmi érvelésnél nem tért át az új Alaptörvény rendelkezése alapján a rendőrök magánszférához való jogának védelmére. Azóta pedig az Abh1. tartalmazza az alkotmánybírói többség álláspontját e dilemmára. Ez pedig sokkal tágabban vonja meg a rendőri képmás nyilvánosság előtti megjelenés lehetőségét, mintha a régi alkotmánybírósági gyakorlattal szemben áttért volna az Alaptörvény szerinti elbírálásra. Csak akkor látja megtilthatónak a képmás-megjelenítést, ha az a rendőr méltóságának sérelmét vonná maga után. Ezt nem tudom elfogadni, és ezzel szemben azt kell hangsúlyozni, hogy a rendőr nem közszereplő, csak az állami kényszeralkalmazás végrehajtó eszköze. E szerepén túl egész személyisége a kényszeralkalmazás pontos szabályozásai közben kötelezően háttérbe van tolva, és a másik oldalról ez azt jelenti, hogy egész személyisége megmarad e szerepjátéka közben is a magánszférája részének. Így ennek megmutatása a képmásának megjelenítésével nemcsak akkor sérti magánszférájához való jogát, ha az emberi méltóságát sértő módon történik a képmás-megjelenítés, hanem bármilyen esetben, ha az a jóváhagyása nélkül történt.
- [89] Összegezve tehát álláspontomat a jelenlegi többségi határozattal szemben én úgy látom, hogy elkövetve az Abh1. hibáját ez a határozat sem veszi górcső alá a régi alkotmányos szabályozástól való eltérést a jelenlegi Alaptörvényben, és megmaradva a méltóságvédelmi érvelésnél leszűkítve vizsgálja meg a vitatott bírósági ítéleteket. Ha áttérne az általam javasolt érvelési vonalra, és az új Alaptörvény ügyben ténylegesen releváns rendelkezését vonná be – a VI. cikket a magánszféra védelmében –, akkor el kellene állnia a bírói ítélet megsemmisítésétől.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1612/2016.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2017. évi 25. számában.

• • •